

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 Oslo

Oslo, 31. januar 2008

Høring – NOU 2007: 17 – skattefavorisert individuell pensjonsordning

Silver Pensjonsforsikring AS viser til Banklovkomisjonens utkast til ny lov om individuelle pensjonsavtaler, og vil i det følgende gjøre nærmere rede for selskapets synspunkter.

Generelle kommentarer til lovutkastet

Etter Silvers oppfatning har Banklovkomisjonen fremlagt et meget godt og fremtidsrettet utkast til ny lov om individuelle pensjonsavtaler som selskapet i det alt vesentlige gir sin tilslutning til. Silver vil særlig fremheve den økte frihet til å kunne slå sammen og harmonisere pensjonsavtaler, herunder fripoliser utgått av ytelsesordninger, pensjonskapitalbevis utgått av innskuddsordninger, forsikrings- og pensjonskapitalbevis utgått av IPA-avtaler mv., og anser det som en vesentlig forbedring at den enkelte forsikringstaker kan sanere og rydde opp i sine pensjonsavtaler og i betydelig grad tilpasse disse etter eget behov. Selskapet vil dessuten fremheve friheten til å kunne forvalte pensjonskapitalen i en særskilt investeringsportefølje, med muligheter til å avtale blant annet sammensetning av porteføljen, en rett til å endre sammensetningen, samt en gjennomsnittlig avkastningsgaranti som eksempelvis kan strekke seg over flere år.

Silver anser videre at en implementering av lovutkastet vil bidra til å styrke konkurransen i det norske pensjonssparemarkedet. Da selskapet ble etablert var fripoliser en lite konkurranseutsatt kundegruppe hvor to-tre aktører hadde en markedsandel på 80-90 %, innehaverne av fripoliser var en lite prissensitiv gruppe av forsikringstakere, kontoutskriftene var vanskelige å forstå, og regelverket for livsforsikring var uoversiktlig og komplisert. Det er Silvers oppfatning at disse faktorer har vært medvirkende til at selskapene i et historisk perspektiv har kunnet henføre uforholdsmessig høye kostnader til så vel sine fripoliseporteføljer som til sine porteføljer av individuelle pensjonsforsikringsavtaler, i tillegg til at pensjonskapitalen har vært suboptimalt investert. I sum har dette påført kundene et betydelig avkastningstap. Lovutkastets muligheter til å kunne slå sammen og harmonisere pensjonsavtaler, investere pensjonskapitalen mer optimalt, krav til synliggjøring av kostnadsbelastningen under avtalen og en mer effektiv forvaltning og administrasjon av opptjente pensjonsrettigheter vil etter selskapets syn bidra til høyere avkastning, lavere administrasjons- og forvaltningskostnader og bedre oversikt over samlede pensjonsrettigheter.

Silver anser også den foreslåtte todeling i innskuddspensjonsavtaler og pensjonsforsikringsavtaler som både rasjonell og hensiktsmessig.

Silver mener at det er viktig å sette ny lov om individuelle pensjonsavtaler i kraft så snart som mulig, og har ikke identifisert aspekter ved lovutkastet som skulle tilsi behov for ytterligere utredninger.

Nærmere om enkelte bestemmelser i lovutkastet

§ 2-3 om når innskuddspensjonsavtalen avbrytes av kunden

Det fremgår av første ledd tredje punktum at ved avbrudd av innskuddspensjonsavtalen, skal institusjonen utstede pensjonskapitalbevis etter reglene i innskuddspensjonsloven § 6-2.

Etter Silvers oppfatning vil det være kostnader forbundet med å utstede pensjonskapitalbevis ved avbrudd av en innskuddspensjonsavtale, jf. også selskapets merknader til § 3-1. Avtalens dokumenter, kontoutskrifter mv. må kunne tjene som dokumentasjon på at det foreligger opptjente pensjonsrettigheter som i tilfelle er sluttbetalt, slik at det ikke burde være nødvendig å (til stadighet) måtte utstede pensjonskapitalbevis.

§ 2-5 om pensjonskapitalbevis

Det fremgår av tredje ledd at hvis kunden før nådd pensjonsalder har fått rett til uføreytelser fra folketrygden, kan kunden kreve at institusjonen utsteder pensjonskapitalbevis med rett til straks begynnende pensjon som omfatter pensjonskapitalen på utstedelsestidspunktet.

Silver støtter en slik rett, som på prinsipielt grunnlag også bør kunne gjøres gjeldende under en pensjonsforsikringsavtale.

§ 2-6 om bruk av pensjonskapitalbevis

Det fremgår av tredje ledd at hvis kunden har pensjonsforsikringsavtale inngått ved konvertering av pensjonskapitalbevis til forsikring etter innskuddspensjonsloven (LOI) § 7-3 første ledd bokstav b, kan kunden med samtykke fra livsforsikringsselskapet benytte pensjonskapitalbeviset som engangspremie for tillegg til alderspensjonsytelsen i henhold til pensjonsforsikringsavtalen. Tilsvarende gjelder hvis kunden har fripolise utgått fra ytelsesbasert tjenstepensjonsordning.

Etter Silvers oppfatning bør det være mulig å slå sammen et pensjonskapitalbevis utgått av en innskuddspensjonsavtale som skal konverteres til forsikring etter LOI § 7-3 første ledd bokstav b og en fripolise utgått fra en ytelsesbasert tjenstepensjonsordning, all den stund det i begge tilfeller vil være tale om pensjonsforsikringsavtaler.

§ 2-8 om når kunden dør

Det fremgår av annet ledd at ved kundens død skal pensjonskapital som forvaltes i henhold til innskuddspensjonsavtale, benyttes til barnepensjon eller i tilfelle etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner eller samboer etter reglene i innskuddspensjonsloven § 7-4. Det samme gjelder pensjonskapital i henhold til pensjonskapitalbevis utstedt etter § 2-5 første eller annet ledd og forvaltet i henhold til spareavtale.

Etter Silvers oppfatning bør kunden selv få kunne avgjøre hvem som skal få utbetalt pensjonskapitalen ved et eventuelt dødsfall. Selskapet støtter her Banklovkommisjonens mindretall, som foreslår at pensjonskapitalen skal benyttes til pensjon til navngitt begunstiget i samsvar med bestemmelsene i forsikringsavtaleloven § 15-2 og lovutkastet §§ 3-7 og 3-8.

§ 3-1 om pensjonsforsikringsavtale

Det fremgår av fjerde ledd at hvis pensjonsforsikringsavtalen opphører, skal institusjonen utstede et pensjonsbevis som angir kundens rett til opptjent pensjon og tilhørende pensjonskapital på opphørstidspunktet, samt de vederlag for tjenester kunden deretter er ansvarlig for.

Etter Silvers oppfatning vil det være kostnader forbundet med å utstede pensjonsbevis ved opphør av en pensjonsforsikringsavtale, jf. også selskapets merknader til § 2-3. Avtalens dokumenter,

kontoutskrifter mv. må kunne tjene som dokumentasjon på at det foreligger opptjente pensjonsrettigheter som i tilfelle er sluttbetalt, slik at det ikke burde være nødvendig å (til stadighet) måtte utstede pensjonsbevis.

§ 3-9 om forsikringsteknisk omregning av pensjonsytelser og § 3-10 om sammenslåing med fripolise

Det fremgår av § 3-9 første ledd at hvis det foretas en endring av pensjonsalderen, tidspunktet for utbetaling, størrelsen av pensjonsytelsen, utbetalingsperioden eller opphørstidspunktet, skal alderspensjonsytelsen omregnes på forsikringsteknisk grunnlag ved anvendelsen av det beregningsgrunnlag som gjelder for forsikringen på endringstidspunktet. Ved omberegningen kan det tas hensyn til endring av risiko som følge av endret pensjonsalder, utbetalingsperiode eller ytelsenes størrelse.

§ 3-9 annet ledd åpner således for å kunne ta hensyn til eventuell antiseleksjon som følge av spekulative tilpasninger knyttet til sammenslåing av pensjonsavtaler og endring av pensjonsalder, utbetalingsperiode eller ytelsenes størrelse, jf. også §§ 3-10 og 5-4, når dette finner sted i ett og samme selskap.

I utgangspunktet kan det synes som om lovutkastet ikke åpner for å kunne ta hensyn til en slik antiseleksjon i forbindelse med fraflytting, noe som tilsier at selskapene må kunne beregne et fradrag i premiereserven (seleksjonsfradrag) for å møte denne risiko. Etter Silvers oppfatning taler imidlertid tungtveiende grunner mot å innføre en adgang til å kunne beregne et slikt seleksjonsfradrag:

For det første vil dette kunne gi innelåsningseffekter, all den stund synliggjøring av en "kostnad" som kommer til fradrag i pensjonskapitalen tilsier at kunden vil kunne vegte seg mot å flytte.

For det annet dominerer to aktører ca. 90 % av markedet, og hensett til at flyttefrekvensen i et historisk perspektiv har vært i størrelsesorden to prosent eller lavere har Silver vanskelig for å se hvordan de økonomiske konsekvenser knyttet til seleksjonsrisikoen ved flytting kan fremstå som så vesentlige at de kan rettferdiggjøre et særskilt seleksjonsfradrag.

For det tredje har samtlige livsforsikringsselskaper styrket fripolisenes avsetningsgrunnlag for langtidsrisiko, hensyntatt de minstekrav til sikkerhetsmarginer som Kredittilsynet har fastsatt. I lys av de restriksjoner for sammenslåing og omregning som fremgår av lovutkastet § 3-10 annet ledd har Silver vanskelig for å se hvordan seleksjonsrisikoen ved flytting kan være av så materiell karakter at sikkerhetsmarginene kan bli truet.

For det fjerde peker Silver på at fripoliser utgått av kollektive pensjonsordninger og individuelle livsforsikringskontrakter med kontraktsfastsatte ytelser som er inngått før 1. januar 2008 følger modifisert overskuddsmodell, med mindre de sistnevnte er skilt ut til forvaltning som egen portefølje, i så fall gjelder den tidligere virksomhetslovens overskuddsmodell (35 % -regelen), jf. forsikringsforskriften § 4-2. Hvis selskapets risikoresultat skulle være negativt for en gruppe av kontrakter, kan kontraktens andel av risikoresultatet dekkes ved fradrag i overskudd på avkastningsresultatet tilordnet kontrakten under modifisert overskuddsmodell, jf. forsikringsloven § 9-12, mens det kan dekkes ved fradrag i overskudd tilordnet kontrakten under gammel overskuddsmodell, jf. den tidligere virksomhetsloven § 8-1 og Kredittilsynets rundskriv 71/1990. I den utstrekning seleksjonsrisikoen ved flytting mot formodning skulle være av materiell karakter, vil den etter Silvers oppfatning være håndterbar innenfor disse rammer. Forsikringsloven § 9-11 åpner dessuten for at årets overskudd etter § 9-9 første ledd (avkastningsoverskudd) og § 9-10 (risikoover-

skudd) med samtykke fra Kredittilsynet helt eller delvis kan benyttes til nødvendig styrking av premiereserve for forsikringsforpliktelser knyttet til de kontrakter det gjelder.

Ut fra dette gir Silver sin hele og fulle tilslutning til §§ 3-9 og 3-10 i lovutkastet.

§ 5-3 om rett til å inngå ny avtale

Det fremgår av første ledd at en kunde som etter 31. desember 2006 vil fortsette innbetaling til pensjon som fastsatt i en individuell pensjonsavtale, har rett til å inngå ny avtale på tilsvarende vilkår og med samme ytelser som den individuelle pensjonsavtalen, og i tilfelle uten å gi nye helseopplysninger. Kunde som vil inngå ny avtale må gi institusjonen skriftlig melding om dette innen 31. desember 2008, og påta seg å betale premie eller innskudd med forfall i 2008.

Etter Silvers oppfatning har den foreslåtte rett til å inngå ny avtale en klar parallell til FAL § 14-3 for så vidt angår selve retten til å sette forsikringen i kraft igjen uten nye helseopplysninger. I utgangspunktet synes dette å tilsi at selskapet vil være avskåret fra å benytte økte dødelighets- og uførhetsrisikopremier i forhold til den opprinnelige avtale. Samtidig er "opsjonsperiodene" i de respektive bestemmelser forskjellige – mens "opsjonsperioden" etter forslaget varer ut 2008 varer "opsjonsperioden" etter FAL § 14-3 første ledd i inntil seks måneder.

Et argument som taler for at selskapene skal kunne benytte økte dødelighets- og uførhetsrisikopremier i forhold til den opprinnelige avtale kan være at risikoen for helseforverring frem til 31. desember 2008 vil være høyere enn i et seksmåneders perspektiv, og at kunder med forverret helse må forventes å være overrepresentert blant de kunder som benytter sin rett til å inngå ny avtale.

Et annet argument kan være at retten til å inngå ny avtale har visse fellestrekk med retten til å tegne fortsettelsesforsikring ved uttredelse av en tjenstepensjonsforsikring, all den stund det i begge tilfeller er tale om retten til å fortsette premiebetalingen for tidligere opptjente pensjonsrettigheter. For en fortsettelsesforsikring som etableres i forbindelse med uttredelse av en tjenstepensjonsforsikring åpner FAL § 19-7 første ledd for å kunne benytte økte dødelighets- og uførhetsrisikopremier i forhold til den opprinnelige premietariff.

Når en kollektiv livsforsikring opphører, har medlemmene hver for seg rett til å fortsette forsikringsforholdet med individuell premieberegning uten å gi nye helseopplysninger. Samme rett har et medlem som av annen grunn enn alder trer ut av den gruppen som forsikringen omfatter. Medlemmet skal i skriftlig melding eller på annen forsvarlig måte varsles om adgangen til å tegne fortsettelsesforsikring. Medlemmet må benytte seg av denne adgangen innen seks måneder etter at selskapets ansvar er falt bort.

Det fremgår av "Forsikringsavtaleloven med kommentarer" av Brynildsen, Lid og Nygård (2001) s. 529 at "[k]ollektivforsikringer kjennetegnes ved at premien er beregnet på et rimeligere kollektivt grunnlag. Når det skal utstedes fortsettelsesforsikring har vedkommende imidlertid ikke krav på å få opprettholde den billigere kollektivpremie jf. første ledd første punktum '... med individuell premieberegning ...'. Hvordan den individuelle premie nærmere skal fastsettes, er ikke lovregulert og kan by på tvil."

Justisdepartementets lovavdeling gir i sitt brev av 22. november 1995 til Finansdepartementet sin vurdering av adgangen til å kunne benytte forhøyede dødelighets- og uførhetsrisikopremier i forhold til den opprinnelige premietariff.

Disse betraktninger tilsier at det kan være naturlig å legge til grunn en tilsvarende forståelse for så vidt angår adgangen til fastsettelse av et forhøyet premiegrunnlag ved inngåelse av ny avtale.

Silver støtter at fristen for å gi institusjonen skriftlig melding om inngåelse av ny avtale endres fra 31. desember 2010 til 31. desember 2008, under henvisning til den økte dødelighets- og uførhetsrisiko den opprinnelige frist ville ha medført for institusjonene, særlig i tilfelle det ikke vil være mulig å kunne benytte økte dødelighets- og uførhetsrisikopremier i forhold til den opprinnelige premietariff.

Nærmere om sammenslåing av fripoliser med andre pensjonsrettigheter og forholdet til medregning

Etter foretakspensjonsloven § 4-11 kan regelverket for en pensjonsordning inneholde bestemmelser om medregning av tjenestetid og opptjent pensjon fra medlemskap i annen privat pensjonsordning. I tilfelle skal premiereserve for fripolisen knyttet til tidligere tjenestetid i annet foretak overføres til pensjonsordningen og innregnes i denne.

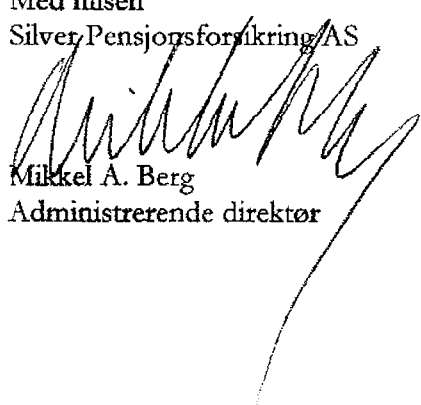
Silver forstår disse bestemmelser slik at i den utstrekning en slik fripolise er slått sammen med andre pensjonsrettigheter innenfor rammen av det foreliggende lovutkast, må de sistnevnte pensjonsrettigheter holdes utenfor ved medregningen.

I utgangspunktet kan det synes som om foretakspensjonslovens bestemmelser om medregning vil kunne skape komplikasjoner i forhold til lovutkastets bestemmelser om sammenslåing. Silver vil imidlertid peke på at medregning av tidligere opptjente rettigheter i tjenstepensjonsordning kun i svært liten grad praktiseres. Selskapet antar at det for de tjenstepensjonsordninger som praktiserer medregning vil la seg gjøre å inngå avtaler mellom arbeidsgiver og medlemmer som håndterer dette.

Samfunns- og forbrukerhensyn

Silver anser at lovutkastet legger til rette for en betimelig og fremtidsrettet opprydningsaksjon for flere hundre tusen gamle fripoliser og pensjonsforsikringer. Forslaget vil komme over syv hundre tusen forsikringstakere til gode, og sette disse i stand til å hente igjen noe av avkastningstapet som de er blitt påført under det gamle regimet. Dette vil etter selskapets oppfatning igjen innebære en bedring av norsk pensjonsøkonomi.

Med hilsen
Silver Pensjonsforsikring AS

Mikkel A. Berg
Administrerende direktør